Ч. 281 (13.480). Львів, середа 25. жовтня 1933. Pocztowa oprata zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Гітлерівські реформи хліборобства.

По інших важних змінах у господарському житті у Німеччині прийшла також черга на хліборобство. Тут переведено дуже різкі зміни, які в корені вводять зовсім нові поняття про волю і завдання хліборобського стану.

Провідником хліборобського стану, який названо „державний стан живителів“ („Reichsnährstand“) іменовано міністра Дарре́, який від довгих літ підготовляв цілу аграрну програму гітлеризму, а тепер проводить її в життя. Головною засадою нової гітлерівської хліборобської політики є те, що селянин не має діставати за свої плоди найвищих цін, а тільки має дістати за свою працю справедливу заплату. Цю заплату нормують кожночасні дані розпорядки, а тепер власне вийшов такий розпорядок, який означив докладно які ціни і в яких місяцях мають дістати хлібороби покищо за жито і пшеницю, а рівночасно заборонив усяку термінову торговлю збіжам, яка моглаб довести до звишки чи знижки цих цін. Рівночасно з тим стоять гітлерівці на становищі, що вони можуть довільно нормувати саму продукцію хліборобських плодів. Тому видано тепер послідовний розпорядок, яким обмежено продукцію збіжа, а то так, що селянинові не вільно більше його засіяти, ніж в осени 1932 р. Таким чином хочуть гітлерівці разом з усталенням докладних цін також мати контролю над тим, скільки збіжа продукує німецький селянин. Одначе селянам залишено право інтензифікувати господарку, отже через кращу управу ріллі доходити до більших зборів. Ціни, які означено на збіже, мають також за завдання боніфікувати тим селянам, що довше його передержують у себе, ріжницю ціни. І так прим. жито у жовтні ц. р. коштує за тону льоко стація заладовання 147 марок, у січні 1934 — 153 марки, а в червні 1934 — вже 165 марок. Пшениця коштує за тону в жовтні 1933 — 182 марки, у січні 1934 — 186 марок, а в червні 1934 — 195 марок.

Очевидно, що таке нормування цін і нормування продукції вимагає ціпкої організації селянства, яку переведено майже на військовий спосіб. Всі селяни обовязково належать до „хліборобського фронту“, на якого чолі стоїть провідник зі штабом, яким кермує шеф штабу д-р Райшле. Штаб має чотири відділи, а саме: 1) станово-організаційні справи селян, 2) справи хліборобської ради і хліборобських палат, 3) хліборобська кооперація і райфайзенки і 4) торговля хліборобськими плодами і хліборобський промисл. Усі ці відділи діють на основі окремих розпорядків, як то про частину праці четвертого відділу ми вже в горі зреферували. Точно така сама схема організації є у поодиноких союзних краях та в округах. Цілий персональний склад як бюр так і проводу призначує провідник.

Цікаве, що крім унормування продукції збіжа взялися гітлерівці за належне унормування продукції та продажі риби. Щоби забезпечити прожиток 80 тисячам рибаків постановив провідник хліборобського стану, що в одному дні в тижні в усіх ресторанах і приватних домах має бути подавана замість мясної страви обовязково риба. Коли зважити, що супроти ціпкости і строгости організації розпорядки влади є докладно виконувані, то мусимо припустити, що і цей розпорядок принесе бажані висліди.

В інших ділянках хліборобства відповідних розпорядків ще не оголошено, але треба їх сподіватися у близькому часі. Коли приглянутися дотеперішним змінам гітлерівців у ділянці хліборобства, то видно ясно, що вони хочуть переводити свою плянову господарку у продукції та збуті відразу, та що їх своєрідний соціялізм вони перемінюють у діло також у ділянці хліборобства.

День жалоби і протесту.

„НОВИЙ ЧАС“ ЩЕ НЕ ЗНАЄ, КОЛИ Є ДЕНЬ ЖАЛОБИ І ПРОТЕСТУ ДЛЯ НЬОГО.

В останньому (236-ому) числі „Нового Часу“ читаємо таку вимовну замітку:

„У звязку з нашою вчорашньою статтею п. н. „Протест народу чи напії?“ інформують нас (Хто? — Ред.), що першим, який проголосив день жалоби був спільний Комітет УСРП і УСДП, який назначив днем протесту день 5-го листопада. Виходить з того, що в такому разі вина по стороні Громадського Комітету (ось як усталюється вину! — Ред.), який перейшов над проголошеним уже іншим Комітетом речинцем до денного порядку. Розуміється не йде нам про ствердження вини (а про що? — Ред.), йде нам про цей скандал, що замісць одного сконцентрованого „дня протесту“ чи пак „жалоби“ — матимемо їх два, а може й більше. Не від річи буде згадати, що вже навіть польська преса звертає на цю аномалію увагу, розуміється з чималою дозою задушевної радости („Новий Час“ робить те саме! — Ред.)“.

З наведеного бачимо, що хоч „Новий Час“ і „боїться“ т. зв. скандалу з днем жалоби, то все ж таки з приємністю справу роздуває. А роздуває її тому, що й справу „дня жалоби“ хоче відповідно використати для своїх специфічних демагогічних цілей. І якщо він натякає ще на можливість і третього дня жалоби, то має на увазі хіба свій день, бо досі він якось ще остаточно не задеклярувався, коли йому святкувати — 29. жовтня, чи 5-го листопада. „Новий Час“ є тої думки, що Громадський Комітет повинен був у виборі дня достосуватись до радикалів і соціял-демократів, бо вони нібито свій день проголосили скоріше. А чому „Новий Час“ не поставить справи навпаки, і чому не запитає радикально-соціялістичного Комітету бодай за те, чи потрібний був такий окремий радикально-соц. Комітет для такої важної та далекосяглої справи взагалі і чи не краще було радикалам і соціялістам вступити до загально-громадського спільного і одного Комітету? Чому українські радикали й есдеки цього не зробили, коли їм це пропонували? А крім того, чому цей радикально-соціялістичний Комітет не порозумівся з Громадським Комітетом у справі дня жалоби, а тільки проголосив свій день на власну руку? Думаємо, що і радикалам і соціялістам повинно було хіба дуже залежати також на тому, щоби такий день був спільним.

А тепер пригляньмося фактам. Ще в перших днях вересня Громадський Комітет призначив день 29. жовтня ц. р. днем жалоби та протесту в порозумінні з нашою церковною єрархією. Коли делегати Комітету виїздили за кордон, то вже мали відповідні доручення щодо того дня протесту для закордонних комітетів допомоги голодуючим. У краю Комітет не проголошував дня жалоби в вересні тому, що це було передчасне. Зате проголосив 29. жовтня днем протесту окремим малим комунікатом у пресі дня 5-го жовтня, а дня 18-го жовтня проголосив обширний комунікат у тій самій справі. Крім того ще 3-го жовтня був оголошений день протесту у статті посла С. Хруцького, опублікованій у „Ділі“ з 3-го жовтня. Стаття мала назву „Як нам реагувати на сучасну трагедію України?“

Громадський Комітет, що підготовляв день жалоби у порозумінні з нашою церковною єрархією, не міг, очевидно, ніяким чином достосуватися до радикально-соціялістичного речинця, а мусів держатися того речинця, який був усталений з церковною владою.

Якби „Новий Час“ був звертався в тій справі за інформаціями не тільки до радикально-соціялістичного, але й до загально-громадського Комітету, то був би не мав сміливости публікувати цитованої вище замітки. Але „Новий Час“ до Громадського Комітету за ніякими інформаціями не звертався, бо вважав за доцільне „спекти“ свою печеню на основі односторонних інформацій наших соціялістів. Але річ у тому, що печеню спекли при допомозі „Нового Часу“ для себе тим разом радикали-соціялісти, а не „Новий Час“.

За поважна справа входить у гру, щоби ми її бажали використовувати для розшифровування злої волі та злоби „Нового Часу“. Цим ми займемося іншим разом і при іншій нагоді. А покищо обмежуємося до поданого вияснення, написаного на основі авторитетних інформацій, засягнених у „Громадському Комітеті ратунку України“.

З голосів про самбірський процес.

СТАТТЯ У „НЕДІЛІ“: „ДІТИ І РЕВОЛЮЦІЯ“.

В останньому числі „Неділі“ з 22. ц. м. появилася передова стаття п. н. „Діти й революція“, яка теж займається проблемою нездорових відносин в українському підпіллю. Після загального вступу про зацікавлення процесом з боку українського громадянства, читаємо там таке:

„...Як це можливо, питає себе до краю схвильований громадянин, щоби двацятькількалітний молодець, який йшов з револьвером у руці виконувати експропріяційний напад на почту у Городку для цілей революційної організації, за той напад був засуджений на смерть і відсиджує нині кару 15-літньої вязниці (Журакївський), — щоби той боєвик був конфідентом поліції? Як це можливо, щоби 21-літний ученик 8-ої гімназ. кляси, активний член революційної трускавецької „пятки“ (Мацяк) був конфідентом поліції? Як це сталося, що інший, теж експовяз 20-літній молодець і теж гімназіяльний ученик, член революційної організації, який згинув з рук товаришів, що виконували „партійний присуд“ (Бережницький, убитий Мицьком) — дійсно був конфідентом поліції? Як це можливо, щоби той молодець, який вже три роки вязниці відсидів за участь в експропріяційному нападі на почтовий амбулянс під Калушем та який — як усі одноголосно стверджували — відзначався небуденною інтелігенцією, — був останіх кілька літ поліційним конфідентом, наслідував „славного“ російського провокатора Азева, мав велике довіря революційної організації та одночасно з зимною кровю продавав позиції своїх товаришів?! Як це можливе?!

Це такі страшні життєві запити, такі страшні факти а не якась хвора фантазія, що кожний громадянин має причину жахатися і має право, ба навіть святий національний обовязок, голосно це питання з глибини затривоженої душі викрикувати і голосно жадати на нього відповіди!...

Чуємо, що дехто відповідає на це питання дуже рівнодушно, покликуючися на „фаталізм“ нібито всіх революційних організацій та виправдуючи зараду конфідентів і провокаторів „конечним злом“ кожної конспірації: що діяти, — кажуть ці люди, — поліція мусить старатися найти серед членів тайної організації інформаторів, а люди слабі духом і характером скрізь нах-

дяться, особливо в нинішних важких часах! Може таке виправдування втихомирює гнучку совість людини, для якої „всі засоби добрі для осягнення ціли" і яка вірить, що ту ціль можна буде осягнути навіть з балястом конфідентів у ногах. Але широке громадянство такою відповідю вдоволитися не може. Воно не може погодитися з істнуючим станом річей і признати, що так як є — мусить бути і що „на те нема ради". Мусить бути на те рада, мусить найтися вихід зі ситуації, яка загрожує деморалізацією цілого молодого українського поколіня, себто іншими словами: є величезною небезпекою для цілого істнування нації! І тому громадянство шукає корінів лиха і стверджує ось що:

Коли Мотика став членом ОУН мав 19 літ, коли Барановський брав уже участь в нападі на амбулянс почтовий мав 20 літ, коли Бережницький був членом ОУН — не мав ще 20-ти літ, — не багато старший був Жураківський... В кожному процесі ОУН на лавках обвинувачених засідають діти. Ось в цих днях скінчився у Самборі другий процес (за напад на почту в Трускавці), в якому знову виступали 18—20 літні боєвики.

Кільканадцятилітні діти можуть бути і бувають дуже ідейні, готові до всякої самопосвяти, готові йти на смерть. Але ніхто не всилі мати найменшої гарантії, чи та сама ідейна дитина не стане 2—3 роки пізніше конфідентом, чи не перетвориться в найлютішого провокатора. Бо тої гарантії не дає дівочий, незрівноважений, повний несподіванок на будуче, вік 18-ти чи 20-ти літнього боєвика. І тому неправдою є, що нема засобів боротьби проти хороби конфідентів. Є таке радикальне лікарство: не втягати дітей до революційної роботи! Не перетворювати революційної організації в організацію дітей, нині послушних проводові ОУН —завтра поліції!"

——o——

„Гроза міністрів".

Памяти В. О. Піснячевського.

(мг) Прага Чеська. Жовтень 1933. В однім із давніших річників Літературно-Наукового Вістника, ще перед війною, було надруковане оповідання п. н. „Гроза міністрів". Було воно перекладено з еспанської мови, перекладав, здається, покійний Самійленко, а розповідалось у нім про якогось дрібного державного урядника, що був невинно звільнений зі служби і до кожного нового міністра ходив зі скаргами, так що його стали боятись у міністерстві як огню, а міністри перед ними ховались наче перед найгіршою напастю. Оце оповідання мені пригадалось, коли я довідався про смерть Віктора Онуфрієвича. „Гроза міністрів"! Та цеж досконала характеристика його особи й діяльности в пору її найвищого розцвіту, в пору віденської „Волі"! Нікого наші міністри, дипльомати, кооператори й інші державні мужі, особливо ті, що мали масло на голові, так не боялися, як Піснячевського. Бути „пропечатаним" у „Волі" було щось гіршого, ніж позбутись уряду, ніж опинитись без грошей, ніж податись на фронт — це означало осмішити себе на віки-вічні, стати неможливим, ціле життя носити зі собою пришиту до прізвища іронічну назву. Тавро ставив не завсіди сам Піснячевський, але почин давав він, жертву вибирав він — і його боялись більше, ніж самого голови уряду. Навіть всесильного й всемогутнього барона Василька він не побоявся зачепити — й барон мусів проковтнути образу... Хто не мав масла на голові, той називав його „залізною мітлою" та вітав його працю, але й ці його трохи побоювались: а нуж зачепить?! Так він у моїй памяти й остався нерозривно звязаний із образом еспанського „грози міністрів", тільки що той був фігурою комічною, тоді як Піснячевського кожний мусів брати дуже поважно — загрожені ним „міністри" найбільше.

Але перше, ніж стати „грозою міністрів", Піснячевський вписав своє імя в історію української журналістики іншою рисою, також небуденною в наших обставинах: незвичайною, майже надлюдською працьовитістю. Він міг писати, не розгинаючи спини цілі дні, день, ніч, не ївши, не спавши. За прикладами доводиться сягнути до героїчних, майже але легендарних часів придніпрянсько-української журналістики, так до років 1908, 1909. Піснячевський приїздив тоді літом до Києва на ферії. Але ферії випадали дивно. У редакції „Ради" головні сили — Єфремов, Матушевський — розїхались хто куди, отож матеріялу було обмаль, а чотирі великі сторінки треба було що-дня чимсь заповнити. Віктор Онуфрієвич сідав до столу — чи то в редакції, чи то дома, — і не встаючи, без перерви, писав „передову", „за передовою", ще одну „за передовою", хроніку, перекладав телеграми — й диви, сторінка або й дві були заповнені! І це часом так тягнулось тиждень, два, а то й три — словом так довго, як було треба. Такі він собі робив ферії. І все весело, без нарікань, без зітхань, без міни мученика — видно було, що це йому справді приємно, що ця незвичайна продуктивність дається йому легко. По багатогодинній напруженій праці, половини якої вистачило би, щоби кожного іншого вичерпати доценту, він був свіжий, як ні в чім не бувало, міг жартувати, пустувати, бавитись. Другого такого робітника українська преса Придніпрянщини не мала. Хоч ні, мала: це був Петлюра. Але то вже інша сторінка історії.

В осени 1918 року, коли наші стежки по довгій перерві знов перехрестились, він був якось не в своїм елементі. Було це в гетьманськім Києві. Вільне українське слово ледви животіло, давній царський цензор Опатовський, який за гетьмана знов прийшов до влади, викреслював з українських часописів навіть передруки з „Кіевской Мысли", не кажучи вже про оригінальний матеріял. Піснячевський свого органу не мав, це його, очевидно, гнітило, він працював у „Відродженні", але якось без запалу, без натхнення. Отверто писати він не міг, а лукавити він не вмів, хоч і пройшов школу царської цензури. Так і остався цей період його журналістичної праці у відродженій Україні тільки другорядним епізодом. Цілу свою силу й увесь свій хист він розгорнув що-йно на еміграції, у віденській „Волі". Тут він показав, що він умів й що може.

Але правду кажучи, я маю враження, що він і тут не до решти, не до останньої можливости виспівався (він часом підписувався Співаченко). Йому бути би шефом великого щоденника світового формату, щоби до його послуг стояв цілий штаб добрих, вишколених, досвідчених співробітників, щоб у краю кипіло нормальне політичне й громадське життя, щоби у його руках збігались нитки з парляменту, міністерств, посольств, партій — тут він тільки проявив би весь свій розмах!

Справедливо сказав автор некрольоґу в „Ділі", що зі смертю Піснячевського розвіялась ще одна надія. Кожна галузь суспільного життя має своїх мрійників, своїх „диваків". Є в нас такі мрійники й „диваки", що сподіваються дожити до тих часів, коли вільна українська преса — преса велика, могутня, впливова, як преса інших вільних народів — буде конечною потребою. От на випадок такої потреби було добре знати, що Піснячевський десь є. Хай, мовляв, він лікарює, хай робить, що хоче, але коли прийде „мобілізація", його можна буде покликати до його властивої служби — або він і сам прийде. Тепер його нема. Хто його заступить?

——o——

Семий Зїзд Аґрономів „Сільського Господаря".

Семий Зїзд Агрономів „Сільського Господаря" відбувся в дні 21. жовтня ц. р. при участи 33 аґрономів з краю та тих, що працюють у Львові.

Зїздові проводили **інж. Хроновят** і **інж. В. Вакуловський** (Рогатин). Зїзд був призначений для обговорення праці аґрономів під теперішню пору, а то так у звязку зі збутом хліборобських продуктів, який тепер переводить кооперація, як у звязку зі створенням Хліборобської Палати у Львові.

Реферат „Праця агрономів Сільського Господаря під сучасну хвилю" виголосив **інж. д-р Е. Храпливий.** Над рефератом розвинулася дискусія, в якій забирали слово: інж. В. Мосора (Стрий), інж. Гр. Залізняк (Станиславів), інж. В. Дмитренко (Коломия), інж. М. Дерев'яний (Перемишль), інж. М. Нищий (Луцьк), інж. Р. Мамчин (Золочів), інж. М. Сосяк (Дрогобич), інж. В. Вакуловський (Рогатин), інж. М. Каплистий (Жовква), інж. Ф. Савчук (Бучач), інж. А. Романенко (Львів), і нж. О. Федорук (Тернопіль), інж. д-р Томашевський (Львів), інж. Т. Білоус (Перемишляни) та як гість д-р Т. Ваньо (Золочів).

Після дискусії, в якій впродовж пяти годин обговорено основно аґрономічну працю „Сільського Господаря" в централі і в краю, приняв Зїзд такі постанови:

I. Зїзд стверджує отсим ще раз, що наша сільсько-господарська організація в краю є одною з основ, на яких будується майбутність нашого села, а тому підкреслює конечність розбудови „Сільського Господаря" на всіх західних землях і в усіх ступенях його організації.

II. Вислухавши звідомлення про стан організації „Сільського Господаря" та його працю в краю Зїзд уважає:

а) що треба доконче працювати дальше над оснуванням нових Кружків „Сільського Господаря" в терені та розбудовувати в глибину працю в істнуючих досі Кружках;

б) що дотеперішня праця агрономів і Філій та Кружків „Сільського Господаря", велика своїм обємом, не є належно реєстрована, тому взиває всіх агрономів, щоби повідомляли докладно про свою роботу Централю, яка має обовязок подавати це до відома інших наших установ та цілого громадянства.

III. Обговоривши дотеперішню працю Хліборобської Палати Зїзд уважає за річ конечну, щоби централя „Сільського Господаря" висунула на належних місцях та у відповідний спосіб домагання рівного трактування нашої установи з іншими хліборобськими товариствами у праці Палати, тому, що Палата повинна також заступати хліборобів-українців, які обєднані в „Сільському Господарі".

IV. Зїзд уважає, що агрономічна праця і її належна розбудова є передумовою успіху всякої збутової роботи нашої кооперації, а тому кооперація повинна належно підтримати працю агрономів, уможливлюючи їм передовсім прожиток та істнування.

V. Зїзд приймає до відома створення Інспекторату Агрономічної Праці та вичікує від нього переведення намічених ним завдань.

VI. Зїзд уважає, що одним з перших завдань Інспекторату Агрономічної Праці, створеного спільними силами „Сільського Господаря" і „Центросоюзу" мусить бути упорядкування і налагодження службових умовин та можливости удержання агрономів при Філіях „Сільського Господаря", тому доручає централі „Сільського Господаря" подбати за відповідне переведення цієї справи.

VII. Зїзд уважає, що виконуючи підготовчу роботу для збуту сільсько-господарських продуктів (а передовсім живини), агрономи не можуть в ніякому разі залишити своєї програмової агрономічної праці, яку ведуть на підставі пляну виготовленого „Сільським Господарем".

VIII. Зїзд уважає, що анґажування агрономів до праці на повітах, чи-то як повітових агрономів при Філіях „Сільського Господаря", чи-то як агрономів-спеціялістів при Окружних Союзах, може бути ведене тільки за згодою і з відома централі „Сільського Господаря".

Суботняшній Зїзд агрономів „Сільського Господаря", що відбувався в часі, коли наша агрономічна робота дістає чимраз більше значіння в краю, та в часі, коли вона ведеться серед натиску з ріжних сторін на місцях, ствердив ще раз, яку велику роботу ведуть у нас аґрономи та намітив шляхи, якими вона на майбутнє має йти.

Боротьба з комуністами в Німеччині.

БЕРЛІН, 23. X. ПАТ. В Кальтенгавзен поліція арештувала 50 осіб під замітом нелеґальної комуністичної аґітації. Сконфісковані документи потвердили істнування тайної терористичної аґітації.

ЕССЕН, 23. X. ПАТ. В Ґельзенкірхені поліція арештувала 30 комуністів, приловлених на кольпортажі летючок. Всі арештовані будуть відповідати за державну зраду. В Ессені поліція перевела ревізії в робітничій дільниці, конфіскуючи зброю, муніцію і комуністичну бібулу.

——o——

Не буде покищо стабілізації доляра.

ЛЬОНДОН, 23. X. ПАТ. З Вашингтону повідомляють, що през. Рузвельт виголосив учора по радію промову, присвячену господарській ситуації. Він ствердив, що наперед мусить завернути в Америці ціни з 1929 р., а потім прийде девальюація доляра. Уряд буде дальше вести контролю над продукцією золота. Американський уряд іде свідомо в напрямі реґляментації валюти. З того виходить, що Рузвельт не думає стабілізувати доляра, але й не йде на дорогу інфляції.

Що буде з розброєнням?

ПАРИЖ, 23. 10. ПАТ. У звязку з розбройними справами понеділковий „Матен" довідується з Риму, що в тамошніх колах так оцінюють теперішню міжнародню ситуацію: Англія проявляє тенденцію скликати конференцію держав сигнатарів пакту чотирьох, висловлюючи переконання щодо конечности нового відложення нарад розбройної конференції. Франція висловлюється за дальшим продовжуванням розбройної конференції. Гітлер натискає на прияття висунених ним умовин і готов приняти запрошення до переговорів чотирьох або пятьох держав, оскільки Америка прилучилася до европейських великодержав. Зате Америка хоче задержати невтральність, думаючи, що перший крок повинен вийти від Европи. Вкінці Італія дементує дальше поголоски щодо запроектування конференції чотирьох або пятьох держав, однак думає, що булоб недоцільним розпочинати наради розбройної конференції до часу, коли Німеччина стоятиме осторонь.

Уніфікація Німеччини.

БЕРЛІН, 23. 10. ПАТ. Пруський міністр освіти заявив на виборчому вічу в Гановері, що справу реформи устрою німецької республики слід розвязати в дусі уніфікації. Намісники союзних країв уступлять і всі краї будуть злучені в одну цілість.

Селянство опорою Гітлера.

БЕРЛІН, 23. 10. ПАТ. Міністр прохарчування держави виголосив учора на зборах селянських організацій у Ваймарі пердвиборчу промову, в якій заявив м. і., що німецьке селянство бачить в Гітлері свого вожда, який ґарантує будучність селян. Німецьке селянство знає, що тільки Гітлер може визволити його з ярма, яке наложило на нього законодавство ваймарського періоду. Німецькі селяни не здержаться від ніякого зусилля і приймуть на себе терпіння та всякий труд, щоб охоронити свого вожда.

—o—

Американський оптимізм.

ЛЬОНДОН, 23. 10. ПАТ. Вашингтонський кореспондент „Таймсу" стверджує, що в хорі прихильних коментарів на тему виміни нот між президентом Рузвельтом і комісарем Калініном є мало критичних голосів. У звязку з новою ситуацією обчисляють американський вивіз до Радянщини на 350 міліонів долярів. Часописи висловлюють думку, що 300.000 промислових робітників поверне до праці. Американські урядові кола не передбачують труднощів у переговорах з Літвіновом, якого приїзду дожидають за два тижні.

—o—

З відчитової салі.

(Ст. Левинський: РЕЛІГІЯ І МИСТЕЦТВО ДАЛЕКОГО СХОДУ У СВОЇХ ВЗАЄМИНАХ).

Заходом Т-ва Прихильників Мистецтва відбувся цей відчит 22. ц. м. у салі „Бесіди". Прелеґент дав звязкий, аж надто звязкий огляд ріжниць між мистцем Европи і Азії, називаючи їх двома бігунами вічного дуалізму світа, в якому бореться практичний хист і нахил до контемпляції. Мистецтво Сходу тісно звязане з будизмом, будизм дуже зближений до фільософії Ля-о-це. Духова єдність Азії найшла великого ворога у монґольській культурі. Далекосяжний є вплив секти „зен" на сіхдноазійське мистецтво і „каліґрафії" та малюнки тушем. Предмети і звірі, що повторяються у ріжних творах це символи, які можна зрозуміти тільки на релігійному ґрунті. Краєвид, як улюблена тема є наслідком черничого життя самотників. Навіть вода, простір або звиток паперу в руках це все натяки на духові прояви. Азійське мистецтво має дуже давню спадщину і глибокий фільософічний світогляд; із того світогляду повстала своєрідна естетика, майже релігійного змісту. Прелеґент зупинився на головних напрямках і мистцях і пояснював деякі головні символи, що повторяються у китайськім і японськім мистецтві.

До відчиту були додані ґарні світлини. Зачуваємо, що прелеґент має намір вибратись з ним до деяких наших більших міст. Не шкодило би відчит поширити тому, що він занадто фаховий і деяких питань не розяснює, вважаючи, що слухач повинен би їх сам знати.

ГАЗЕТА НЕ ВИХОДИТЬ ЗАДАРМО: РЕДАКЦІЯ, ПАПІР, ДРУКАРНЯ, КОРЕСПОНДЕНТИ, ЕКСПЕДИЦІЯ — ЦЕ ВСЕ ВИМАГАЄ ГРОШЕЙ!

Німеччина звязана ще зі Союзом Народів

У звязку з німецькою нотою в справі виступлення Німеччини із Союзу Народів „Берлінер Таґеблят" приніс передовицю про 7-літну участь Німеччини в Союзі Народів. Автор статті стверджує, що дорога Німеччини до Женеви вела крізь Льокарно. Німецькі делегати в Женеві боролися весь час за рівноправність Німеччини, яких міжнародня співпраця розбилася об неможливість добути ту рівноправність. Вкінці автор стверджує, що юридично Німеччина є ще два роки звязана зі Союзом і може теоретично в тім часі відкликати своє рішення. Дальша участь Німеччини в поодиноких комісіях залежить від німецького уряду.

Мало не згинув із Кіченером.

Саме появився друком II том спогадів Льойда Джорджа. Він пише, що малощо підчас світової війни не згинув із льордом Кіченером. Уже все було приготовлене, щоби Льойд Джордж їхав із Кіченером, та саме день перед від'їздом вибухла в Ірляндії революція а Асквіт післав його, щоби переговорював із Німеччиною. Цікавий розділ, в якому Льойд Джордж подає характеристику міністра закордонних справ Саймона. Признає, що Саймон дуже спосібний, одначе розпоряджає замалою далекоглядністю та сміливістю, а це є передумова кожного провідного державника.

11-міліоновий відвідувач світової вистави в Шикаґо.

Як і кого приймали в Українськім Павільоні.

Кожний міліоновий відвідувач Світової Вистави в Шикаґо — два-міліоновий, три-міліоновий і т. д. дає нагоду до спеціяльного обходу, який викристовують до реклями Вистави.

Дня 23. серпня Вистава очікувала на свого одинацять-міліонового відвідувача, бо вже попереднього дня загальне число платних відвідувачів підходило до числа 11,000.000. Рішили 11,000.000-ого відвідувача перепустити через 39-ту браму, котра, як знають ті, що вже були на Виставі, находиться біля Українського Павільону.

Головна Управа Вистави звернулася до Української Корпорації з проханням відповідно приняти будучого 11,000.000-ого відвідувача у нашім Павільоні, як найближчім до тієї брами; нагодувати його добре і дати йому гарний подарунок на спомин — так як це робили й інші з нагоди попередніх міліонових відвідувачів.

Управа нашої Корпорації негайно дала відповідний наказ і поробила всі зарядження до належного приняття щасливого гостя.

Хто він буде? Певно якась гарна дівчина! Може дитина, а може старша пані?

Якби там не було, в повній готовости управителі нашого Павільону стали чекати на те, що нам принесе доля, бо треба додати, що з нагоди приняття тих міліонових гостей перепадає реклама і Павільонам, котрі їх приймають.

Чекаємо, чекаємо... Цікаві дівчата ще раз вибігають на двір, — подивитись, чи ще не йде щасливий гість.

Ось вже сходяться до нас фотографи, репортери... „Трибюн", „Еґземинер".

Нарешті... аж ось і самий гість.

Мущина. Середній на зріст. Чоловік — як чоловік.

Потріскують фотографічні камери; гість їсть і пє. Апетит має добрий і спрагу християнську. Наші підносять йому різьблений годинник роботи Мартинюка з Ню-Йорку. Гість тішиться, дякує.

Аж до нього репортери: Ваше імя? Звідки Ви?

„Я поляк... Зі стейту Індіяна".

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ-ФУНДАТОРИ Т-ВА ПРИХИЛЬНИКІВ ОСВІТИ!

Ревізії й арештування.

РОГАТИНЩИНА.

Дня 18. X. ц. р. перевела поліція ревізії в Рогатині у студ. Л. Любінецького, С. Ошитка та інших. Дня 19. ц. м. прибула поліція тягаровим автом в силі 14 мундурових та кількох тайних агентів до Пукова, де досвітком почала рівночасно переводити ревізії у всіх студентів та в деяких свідоміших громадян. Перевели основну ревізію у п. Тетяни Свередової, студ. Петра Онуфрика, М. і С. Юркова, Т. Дарміця, В. Шереметн, Я. Васькова, І. Музички, С. Антоняка, П. Луціва, П. Матусяка, І. Бандури, С. Мельника та інших. По переслуханні у громадськім уряді звільнили всіх до дому. Судового затвердження ревізії нікому не доручили.

—o—

ПОШЕСТЬ ЗНАХОРСТВА.

Ворожбит з Кобак та інші чудотворці.

Знахорство так зване „курпфушерство" це легке і поплатне заняття. Люди плекають домашню медицину і воно не зле. Лихо починається аж тоді, як хтось починає курпфушерувати. Чим менше поняття має курпфушер про хороби і медицину, тим менше здає собі справу з небезпеки своїх ліків, тим фантастичніше і оригінальніше „курує" і своєю примітивною оригінальністю зєднує собі „клієнтелю". В очах хорих виростає на всезнайка, якому непотрібна вся наука, бо він обдарений ласками вже від природи. Чим нижчий культурний рівень даного народу, тим більше в нього знахорства, тим більша його смертність. Кожний хорий бажає якнайскоріше стати здоровим і йде до того, хто йому це запоручить без сумніву. Невилічимо хорий вірить, що preцінь є хтось у світі, хто йому поможе, розколисує хоробливу уяву і жене до... знахора. Про одного з таких знахорів варта розповісти.

В селі Кобаках, косівського повіту, живе 30-літній побережник Василь Сайнюк Івачця — знахор. Служив у польській армії і приніс домів кілька лікарських інструментів, а решту придбав у Кобаках. Нині орудує він кліщами до зубів, ріжними слухавками, шприцками і ґінекольоґічним знаряддям. Це вже не звичайний знахор, а на велику мірку дурисвіт і обманець. Раз удає спеціяліста внутрішніх хоріб — то знов спеціяльно цікавиться жіночими хоробами. По 3 роках народньої школи живе прегарно. Від нього не вийшла ні одна жінка, якаб не мала рака, болика або хочби прища на своїх ґеніталіях. Очевидно — страшить, щоби нібито за коротке вилічення в його „санаторії" цих недуг, видурити якнайбільше гроша. „Візита" без зілля 15—20 зол., з зіллям чи його ліками кілька разів стільки. Звуть його „кобацьким доктором", а хто допікся „кобацьким богом"; сам себе рекламує „берлінським доктором", бо ніби-то два роки практикував у Берліні. Це йому легко йде, бо з Кобак дійсно вийшло двох лікарів. З кобачан, ніхто його не відвідує, бо за добре його знають. Сусіди йому не шкодять, бо користають з хорих, які тижнями і місяцями кватирують в їх хатах, а його „санаторіях" і „куруються". Ідуть сюди переважно тяжко хорі — нераз милями, як на прощу. Найбільше зі Снятина. Щоби хорим у „санаторії" не нудилося, справив їм 4-лямпове радіо. Хвалиться, що денний зарібок менший як 200 зол. — це тільки на кулешу. Користає з нього і ціла сітка посередників-наганячів, яких нібито тільки він потрафив вилічити і пхають йому хорих. Якось автом спроваджено його на Балки і за два дні взяв, кажуть, 700 зол. За оглядини невилічно хорої заплачено лікареві в Снятині 5 зол., йому за ґваранцію життя і зілля 54 зол., але хора не „хотіла" жити. 33-літній Е. Г., хорий на запалення ниркових миднічок, полокав цілими тижнями сечевий міхур, доки хора не дістала ропне запалення мочевих доріг і обох нирок — і очевидно — не було рятунку. Померла на зараження. Подібні випадки повторились з 36-літньою В. С., що померла від знахорського полокання, далі з одною хорою з Тучап, яка вмерла після двохденного „курування", з Е. С. з Підвисокої, хорою на рака, яку обіцяв вилікувати за 400 зол., що теж померла. Очевидячки про гиґієну, антисептиптику й балачки нема. Приготовлені собою або куплені в аптиках ліки продає за великі гроші.

Якаж солідність цих аптик у Кутах чи Косові, що стоять настіж перед таким ворожбитом? Уся околиця знає про його ошуканчу практику, а проте ні кобацька поліція ні косівська влада його не тикає. А такий страшний стан тягнеться вже майже 10 літ! І таких знахорів є щораз більше: від звичайних курпфушерів до гомеопатів включно, в роді п. М. Костієва. Коли вільно розлеклямованому авторові „Джінґісхан гряде" під плащиком відчитів про Китай полювати саме на безнадійно хорих і делікатно кажучи натягати їх на сотки — то чому не вільно обманювати нетямущих і простому знахорові? Пощо було витягати 270 зол. від темного на обоє очей каліки за „чудотворний" аконіт, знаючи, що йому лише Бог поможе. Пощо було хорій на розпадову туберкульозу легенів, вже догоряючій, спроваджувати кіль-

ка 10—15-грамових пляшинок з гомеопатичними спіритусовими розчинами аж за 270 зол.? Вона й так померла. А є й такі серед ошуканих гомеопатією, що соромляться признатись.

Оттакато язва кинулась і деморалізує села і містечка. Якби такий „кобацький бог" і йому подібні, не сіяв довкола деморалізації, не обманював на сотки золотих свої жертви з небезпекою для їх власного життя, колиб не був нахабний і сидів тихо, то така їх діяльність може була би ще небезпечніша.

Справді сором за людську темноту і використовування її в таких вимково тяжких часах. Такі жалюгідні факти повинно знати громадянство, щоби на кожному кроці освідомлювати хорих і навіть, на жаль, інтелігентів-легковірів перед ріжними такими „докторами". Пора би припинити такі прояви ненормальности і здичіння.

Д-р Іван Полюк, лікар у Сянтині.

—o—

Мистецьке життя.

ПАМЯТНИК Т. Г. ШЕВЧЕНКОВІ.

Нарешті, більше як по 20 роках від першого конкурсу на памятник Т. Шевченка та 5 роках після останнього міжнародного конкурсу, приступлено до будови в Харкові памятника генієві України, та меморіяльного музею і другого памятника в Каневі.

Памятники і музей мають бути виготовлені до 120-річя від дня народження Шевченка, яке припадає на 1934 рік. Один буде поставлений у Харкові у міському парку при вул. Лібкнехта, на місці памятника Каразина, основника харківського університету, а його перенесуть перед університет. Будуватимуть памятник з бронзи та граніту і лябрадору українських родовищ. Буде він високий на яких 12 метрів.

Всі підготовчі роботи до будови памятників і музею вже покінчені і музей почали будувати. Відбулася саме тепер виставка проектів, в якій взяли участь найкращі українські і російські мистецькі сили, а саме: різьбарі: Писаренко, Кратко, Березовський, Зельман Климів з Київа, Новосельський, Дараган, Давидович, Бульдин, Кудрявців, Улянів, Рожба, Муравин, Блох з Херсона, Митковіцер, Кавзлеридзе, Тенер з Одеси, Сінайський, Добровольський, Манізер з Ленінграду та Меркулов, Чайков, Енштайн і Мухин з Москви. З мистців такі: Ф. Кричевський, Петрицький, Касіян, Страхів, Козік і Мелер, а з архітектів: В. Кричевський, Кострічко, Оващенко, Андріїв, Касіянів, Торубарів, Ашкіназі, Зейдігер і Йофан.

На виставці впадає в око низка проектів обєднаної роботи різьбарів, мистців і архітектів. Таке сполучення дало добрі наслідки. Деякі учасники дали по декілька проектів. Кількістю проектів, особливо їх якістю цей конкурс перевищує всі попередні. Памятник на могилі вибрано роботу різьбарів Дарагана і Бульдина, а у Хел-[illegible] чотирьох мистців, між якими є і Кричевський. Проект музею буде зроблений на підставі проектів Кричевського і Кострічка.

МИСТЕЦЬКА ВИСТАВА У ЛЬВОВІ.

У Львові, в салях Наукового Т-ва ім. Шевченка 3. грудня відчиниться вистава творів українських мистців зі Львова, Парижа, Праги, Берліна, Відня і Фльоренції. Беруть участь наші найкращі мистецькі сили у відділах малярства, різьби і графіки. Праці просять присилати до 20. листопада включно, на адресу Музею Наук. Т-ва ім. Шевченка, Львів, Чарнецького 24. Зза кордону треба праці присилати в рульонах, як рекомендований друк. Виставу улаштовує Асоціяція Нез. Українських Мистців.

МІЖНАРОДНЯ ВИСТАВА ДЕРЕВОРИТІВ У КРАКОВІ.

З Варшави перевезли Міжнародню Виставу дереворитів до Кракова. Український відділ користується заслуженою увагою. Дереворити українських мистців, як Сахновської, Касіяна належать до найкращих на виставі, вони преміовані у Варшаві грішми і дипльомами. У Львові незабаром вийде збірка книжкових знаків Сахновської у в-ні АНУМ-а.

L'art Ukrainien.

В Парижі, заходами одного мистецького видавництва при допомозі наших мистців вийде люксусова книжка у французькій мові п. н. L'art Ukrainien. В книзі буде около 100 репродукцій.

П. К.

—o—

Лист І. Труша до Редакції „Діла".

Високоповажаний Пане Редакторе,

Прошу приняти від мене в дарі картину „Сосни" присвячену памяти В. П. Редакторової Евстахії Паневкової. Це одна із моїх найудачніших праць останніх літ. Бажаю, щоби картина лишилася на все власністю Редакції „Діла" і висіла на одній із кімнат Редакції.

Іван Труш

*

Цей лист відноситься саме до того образу, про який ми писали в новинці „Діла" ч. 278 з 22. жовтня 1933. — *Ред.*

Після атентату в консуляті СРСР. у Львові.

Слідство в справі вбивства в консуляті СРСР у Львові, ведене як нагле, устійнило, що атентатчик на питання Майлова про причину авдієнції, відповів, що бажав авдієнції в особистій справі. Майлов сказав йому на це, що авдієнцію в консуля може дістати щойно на другий день. Тоді атентатчик убив Майлова.

Після того, як вистрілив до возного Мандзія і цей скрився в пивниці, атентатчик кинувся до дверей, та вони були замкнені на замок „Yale" якого не вмів отворити. З ходу намаганої втечі виходить, що атентатчик не був точно обзнайомлений з розкладом будинку.

Арештований подав назвище (потоване вже в політичній поліції) та що атентат виконав за приказ ОУН. Атентатчик має 18 літ, походить із одного села з львівського повіту. Щойно цього року записався на математично-природничий виділ львівського університету. Він син багатих батьків. Як дістав приказ виконати атентат, приїхав у суботу рано до Львова та пішов зараз до консуляту.

Берлінський „Льокальанцайгер" подав, що атентатчик зветься Ніколяус Лемик. Польські часописи спростовують, що він зветься Микола Лемик. Атентатчик взяв, мовляв, Майлова за консуля Голуба, на якому хотів виконати присуд смерти, виданий Українською Військовою Організацією за переслідування українців у Радянщині.

Вислід секції.

В понеділок в год. 11. відбулася в інституті судової медицини секція тіла вбитого Майлова. Секцію переводив професор Серадзький в присутності сл. судді д-ра Валігурського та віцепрокуратора Прахтель-Моравянського. Ствердили що Майлов одержав два стріли один у чоло, другий в серце. Оба були смертельні. Кулі були з револьвера калібру 7,65 системи Оргеш. Після секції тіло забальзамували. Тіло Майлова відставлять до кордону СРСР. у понеділок або вівторок.

—o—

Конфіската одноднівки „Холмський Голос".

Гурт поважних холмських громадян з п. Олександром Рочняком на чолі видав у Холмі одноднівку „*Холмський Голос*". Головна ціль тої одноднівки була: вияснити прилюдно цілу низку справ культурного, освітнього, релігійного й кооперативного життя, яких зібралася ціла сила та які не мали впродовж 5-ти літ ніякої трибуни: бо це вже 5 літ минає, як Холмщина не бачила власного друкованого українського слова! Але „Холмський Голос" сконфісковано, при чому забрано цілий наклад, не залишаючи буквально ні одного числа. Цікаво, що після предложення трьох перших примірників, власник друкарні дістав особисто у старостві дозвіл наклад друкувати. П. Ол. Рочняк довідався у старостві, що одноднівки по-правді ще не сконфіскували, лише забрали цілий наклад тому, що референт пресових справ не знає добре української мови і що тому треба цілу одноднівку спершу перекласти на польську мову. Однак в тиждень пізніше п. Рочнякові заявили офіціяльно, що не лише накладу одноднівки не повернуть, але що справа буде передана прокуратурі за замітку про діяльність розвязаного Т-ва „Рідна Хата": тому, що провідники того Т-ва сидять у вязниці на підставі правосильних присудів, прихильна оцінка того Т-ва є злочином, передбаченим у карному законі. Таким робом історія холмської одноднівки може ще закінчитися на судовій салі.

—o—

Фашистівські роковини.

РИМ. 23. X. ПАТ. Відбувся тут маніфестаційний обхід 11-их роковин фашизму при участи представників партії зі всіх провінцій краю. Мусоліні виголосив промову, в якій заявив, що вистава фашистівської революції буде вдержана дальше як постійна установа.

—o—

ВИБОРЧА ПРОМОВА ГІТЛЕРА.

КЕНІҐСБЕРҐ, 23. 10. ПАТ. Як повідомляє сх.-пруська преса канцлер Гітлер виголосить 5. листопада в Ельбльонзі передвиборчу промову до німецького народу.

—o—

БІЛЬШОВИКИ ШУКАЮТЬ КРЕДИТІВ.

НЮЙОРК, 23. 10. ПАТ. Кореспонденти часописів повідомляють із Вашингтону, що СРСР шукає на американському ринку кредиту в висоті 500 міл. долярів. Із цієї суми 400 міл. призначилиб на закупно машин і залізничих шин, а 50 міл. на закупно сирівців бавовни.

—o—

НОВИНКИ

— **СКЛАДАНКИ П. К. О. долучуємо до нинішнього числа, якими просимо надсилати передплату на листопад.**

— **Михайло Грушевський на Кавказі.** Довідуємося з листа, написаного проф. М. Грушевським до знайомих у Галичині, що він, хоча хорував на очі, на щастя, не осліп і що не переходив цинги. Тепер перебуває він не в Москві, а на Кавказі: в якій місцевости і що там робить, про це не згадує.

— **Жертвам голоду.** Український Допомоговий Комітет голодуючим на Україні при Українській Громаді в Берліні повідомляє: Дня 1. ц. м. на Службі Божій в Батові (округа Зольдін) після прочитання пастирського листа в справі голоду на Україні і виголошення проповіди в українській та німецькій мові зібрано з імени Українського Допомогового Комітету між нашими і німецькими робітниками 7.56 нім. марок.

— **Преса православних у Польщі.** Досі мали православні у Польщі тижневик „Слово", який є органом варшавської православної митрополії і виходить у російській мові. Як додаток до „Слова" появляється тижневик „Православний Селянин", який по повідомленням правосл. пресової інформації буде тепер виходити самостійно у Кремянці на Волині. Крім того небавком виходитиме у Вильні православний двотижневик у білоруській мові. Поруч „Слова" появляється ще другий російський православний тижневик „В оградѣ церковной", що виходить під редакцією А. К. Світича.

— **Де находиться „Продукція"?** У звязку зі звітом з української вистави в Стрию, поміщеним в ч. 276 „Діла" просять нас зазначити, що кооператива „Продукція", яка виробляє мармеляду і повила, находиться не при вулиці Кордецького, але в Ринку ч. 36 у Львові.

— **Заява.** У відповідь на поширювані в останньому часі поголоски, вказуючі на мене як на визначний фактор т. зв. москвофільської партії, заявляю, що від 1931 року не належу до жадної політичної партії, не беру участи в політичному житті і належу до кількох українських товариств. — **Зиновій Медицький.**

— **Хто виграв на льотерії?** В 4-ому дні тягнення держ. клясової льотерії впали виграні на такі числа: 1000.000 зол. на ч. 31897. 10.000 зол. на ч. 15048. 2.000 зол. на ч. 157489. 1.000 зол. на ч. 40165, 107048. 500 зол. на ч. 12298, 85862, 105397, 106033, 153563, 169057. 400 зол. на ч. 1311, 1331, 51685, 74086, 114045, 144236, 166522, 167741.

— **Присуд на комуністів.** У Львові відбувся комуністичний процес, в якому засуджено: О. Сененька і М. Мігу на кару вязниці по 5 літ, С. Шехтера на 4 роки і П. Куриласа на 3 роки. Всіх інших виправдали.

— **Здичіння спорту.** На останньому мечу Гарбарня-Чорні у Львові прийшло до подій, що свідчать про здичіння деяких членів львівської дружини. Поденервовані перевагою краківської дружини деякі грачі Чорних поводилися так брутально, що одного грача Гарбарні потурбовано, а другому зломано обойчик. Вкінці дійшло до того, що львівський грач Джимала вдарив краківського грача в лице. Цей інцидент викликав серед публики велике обурення і суддя Курцвайль виключив Джималу з грища.

— **Жертва легкодушности.** Марія Мацюра в „Гал. Касі Ощадности" у Львові вибрала 600 зол. і 7 долярів. Якась жінка сказала Мацюрі, що їй належиться ще премія і тут на слідке з

якимсь ошуканцем, якого представила як директора каси, вкрала в неї всі гроші, а їй дала вирізки з газет.

— **Вбила пасербицю.** Анна Мельничин у Нагуєвичах (Дрогобиччина) зізнала, що нічю мішок із штучним погноєм упав на 8-літню її пасербицю та вбив її. Поліція найшла сліди крови не лише на сорочці дівчини, а також на печі, тому арештувала Анну Мельничин і відставила її до арешту. Тут Анна Мельничин, що була вагітна, привела на світ дитину.

— **Пожежі.** В Ременові пов. Львів згоріла загорода Мих. Карамана. — В Семянівці пов. Львів вибухла наслідком необережности дітей пожежа в домі Йосифи Мехель і перекинулася на будинки С. Козака, Дмитра Яремка й Ант. Кухарського. — В Коровиці Голодівській пов. Любачів згоріли дві господарські загороди.

— **Грабунковий влом.** Перед кількома тижнями подала була преса вістку про сфінгований грабунковий влом до мешкання п. Самійла Гольдблятта, ем. проф. гімназії в Станиславові. Для пікантерії поставлено справу на фантастичному еротичному підкладі. Довідуємось з урядового комунікату слідчого уряду, що напад не був сфінгований, але склався дійсно в ночі з 2. на 3. вересня ц. р. та що за винуватцем Тадеем Янком з Роздолу пов. Жидачів розписано стежні листи а його спільничку Гелену Ясінську арештовано. Підчас перших доходжень пошкоджений проф. Г. наслідком зденервування давав хаотичні зізнання про напад, наслідком чого повстало підозріння, що напад був сфінгований. Урядове ствердження цього факту дає повну моральну сатисфакцію проф. Г. і реґабілітує його в публичній опінії.

— **Син застрілив батька.** В Кудобинцях пов. Зборів згинув, як відомо, від крісової кулі громадський писар Іван Бугайський. На основі переведеного доходження поліція арештувала сина Бугайського, що вбив батька в спорі за маєток. Душогуб стане перед наглим судом.

— **Краєва хроніка.** Новоіменований тернопільський воєвода Артур Марушевський обняв 20. ц. м. урядування. — На дорозі між Делієвом і Кримидовом невідомі грабіжники вкрали арештовано Фр. Брука під замітом вломом до арештувано Фр. Брика під замітом вломом до почтового уряду в Розвадові, де вкрадено 6.000 зол.

— **Наглий суд** над Малішами, вбивниками грошевого листаря Пшбєінди та Зіскіндів, відбудеться 27, 28. і 29. жовтня в Кракові.

— **Присуд за селянські заворушення.** У понеділок покінчилася в Кракові розправа проти селян за заворушення в Лапанові. Десятьох селян засудили на кари від 6—15 місяців із утратою горожанських прав через 5 літ і заплату судових кштотів.

— **Масова виправа на двірську бульбу.** На фільварку в Паньовах пов. Ніско тисячка безробітних, місцевих і зі сусідніх громад прийшло на поле, де двірська служба копала машинами бульбу, й почали забирати викопані запаси. Двірська сторожа, не могучи дати собі ради, покликала двох поліцаїв, яких безробітні привитали камінням. Аж як поліція й двірська сторожа дала кілька стрілів у повітря, юрба розбіглася. Справою занялася судова влада.

— **Дипльоми і ордери для членів академії.** В середу отворять у Варшаві академію літератури. Сім академиків збереться, щоби полагодити справу 15-го члена академії на місце Андрія Струга, який не приняв іменування. Кажуть, що його місце займе Ферд. Ґетель. На інавґураційному засіданні роздадуть членам академії дипльоми й академічні ордери.

— **Страйк фармерів.** Центральний Союз фармерів, що має два міліони членів, проголосив страйк, а саме, щоби не віддавати гіпотечних довгів, не оплачувати процентів. Фармері є проти пляну відбудови Рузвельта та подорожіння промислових продуктів, зате жадають інфляції та підвишки цін збіжа. В кількох стейтах були випадки насильства та напастів на транспорти молока й худоби.

— **Польський театр на Рад. Україні.** Перший польський державний театр на Рад. Україні в часі від 1. травня до 1. жовтня ц. р. обіхав отсі міста України: Харків, Одеса, Дніпропетровськ (Катеринослав), Бердичів, Проскурів і Камянець на Поділлі. На репертуар складалися песи: „Громадська справа" Брунона Ясенського, „Рабан" В. Вандурського, „Вулиця радости" Зархія і „Помста" Фредри. Крім того театр організував „культпоходи" на фабриках ім. Петровського, Дзежинського й ін. Для популяризації театру серед інших народностей перед початком вистав подавали з естради зміст акції в мовах російській та українській. Лібретта видавано також у трьох мовах. Отворення нового сезону відбудеться 29. жовтня виставою песи Куліша „Прощай село", яку режисерує Шклярський.

— **Масова стерилізація.** На конґресі німецьких кінекольоґів у Берліні обмірковувано м. І. закон про примусову стерилізацію, яка входить в життя з днем 1. січня. На основі провізоричних обчислень 421.000 осіб у Німеччині має піддатися примусовій стерилізації.

— **Велика залізнича катастрофа** склалася в Румунії. Біля стації Сіная дві маневруючі машини зударилися з транспортом бензини і нафти, наслідком чого обі машини вискочили зі шин, а кілька вагонів з бензиною вибухли. З румовища розбитого потягу добули трупів 11 осіб з обслуги і 8 тяжко ранених.

—o—

З концертової салі.

Вечір творів Брамса.

П. Галя (піяністка), Стефа (скрипачка) і Марія (челістка) Левицькі зробили гарне діло влаштовуючи концерт присвячений творчости Брамса і в цей спосіб ближче познакомили наших мельоманів з цим великим творцем, який ще все, на жаль, у нас за мало відомий. З ділянки камерної музики Брамса були в програмі соната для скрипки й фортепяну д-моль і друге тріо (чи не кращий був би вибір тріа г-дур — цього найбільше „брамсівського" з його трьох тріо?) — з фортепіянової — монументальні варіяції на тему Генделя. Виконавчині вложили чимало совісної праці у приготовлення й виконання концерту: бажаним було би, щоби вони могли мати змогу частіше виступати й тимсамим постійно працювати, чимраз більше досконалитися з техніці камерної гри, в розумінні камерної музики взагалі і стилю її інтерпретації. Концерт, попереджений дуже річевим вступним словом дир. В. Барвінського, заповнив по береги малу салю Муз. Т-ва та приніс симпатичній трійці багато щирих оплесків вдячної авдиторії. *Инг. руд.*

—o—

Дописи.

СЯНІК.

З Повітового Комітету Ратунку України. На поклик Українського Громадського Комітету Ратунку України у Львові скликав д-р В. Блавацький повітову нараду в Сяноці на 16. IX. ц. р. На нараду прибуло з Сянока і з повіту 29 громадян і громадянок. Реферат про жахливі події на Великій Україні виголосив посол д-р Загайкевич з Перемишля. По рефераті вибрано Повітовий Громадський Комітет Ратунку України в Сяноці, у склад якого ввійшли: 1) д-р В. Блавацький, 2) д-р Ст. Ванчицький, 3) дир. Ів. Голейко, 4) Олекса Галущак, 5) Катря Карановичева, 6) о. Ом. Константинович, 7) Мих. Коньчик, 8) Василь Подубинський, 9) мгр. Мих. Хомяк, 10) Іван Табака і 11) о. дек. Іван Цегелик. В середу 11. жовтня Комітет уконституувався ось-так: 1) д-р В. Блавацький голова; 2) о. дек. Ів. Цегелик, заступник голови; 3) мгр. Мих. Хомяк, секретар; 4) о. сов. Ом. Константинович, скарбник та решта членів покищо без означеної функції. Згідно з покликом Ділового Комітету, оголошеним у „Ділі", вирішено відсвяткувати день національної жалоби в Сяноці так: 1) велика Служба Божа з принагідною проповідю та панахидою в церкві; 2) попол. реферат мгра Мих. Хомяка про події на Великій Україні; 3) декламація „Хліба, хліба!" Богдана Лепкого; 4) хор. Одночасно вирішено звернутися до деканальних урядів з проханням, щоби вони взяли численну участь у дні національної жалоби та зорганізували його гідно по своїх парохіях.

РОГАТИНЩИНА.

„Свято обжинків" в Пукові. Дня 15. X. ц. р. відбулося заходом Кружка „Сільського Господаря" в Пукові „Свято обжинків". Програма свята була солідно підготовлена. Вступне слово мав п. С. Бандура, потім ішли точки хору читальні „Просвіти" під проводом о. Соловія, що випали дуже гарно. Декламації малих дітей добре відповідали свому призначенню і випали також добре. Друга частина свята почалася широким добре обдуманим рефератом про значіння „Сільського Господаря", що його виголосив Семен Мельник. Потім були знову декламації та хорові точки. На закінчення присутні оглядали гарно уложений живий образ „Жниза". Ціле „Свято обжинків" випало дуже гарно і було для всіх повчаюче. Таке саме „Свято обжинків" відбулося вже в селі Путятинцях та підготовляється також по інших селах Рогатинщини.

СТАНИСЛАВІВЩИНА.

Небуденна вдячність селян. Незвичайне свято відбулося дня 14. ц. м. в селі **Викторів**, станиславівського повіту. За почином і стараннями місцевих селян і за великою допомогою їх теперішнього пароха влаштовано величаве свято для вшанування памяти їх б. пароха о. Йосифа Домбчевського у 25-літні роковини його смерти, свято пієтизму і вдячности села за двацятьпятьлітню повну посвяти і тяжку працю над розвитком духовим і економічним того села і найближчої околиці. Ініціятори утворили комітет, до якого увійшли: о. Анатоль Базилевич — голова і члени: нач. гром. Петро Салига, дир. кооперативи Семен Салига, дяк Семен Сербин, кооператори: Дмитро Олійник, Микола Ткачівський, Семен Ткачівський (сільський археольоґ) і господарі Василь Образ та Петро Мандзюк. Свято підготовлено незвичайно дбайливо. Рано в год. 9-ій відслужили запрошені о. духовні соборну Сл. Божу з діяконами, яку звеличав своїм гарним співом мішаний хор з Блюдник. Поривуючу, високопатріотичну проповідь виголосив парох о. Базилевич підчеркуючи заслуги Покійника як взірцевого і дбайливого душпастиря. На могилі Покійного зложено опісля багато вінців від громадян і заложених ним та нових установ з написами: Доброму пастиреві — від душпастирів, Народньому борцеві — Т-во „Сокіл", Просвітителеві народу — від каси Стефчика, Основникові й економічному сподвижникові — від кооператив з філіями, Опікунові родин — від Жіночого Кружка, Подвижникові рідного промислу — Райснова Молочарня. Відтак від шкільної дітвори, діточого садка, церковного брацтва і т. д. Пополудні відбулася свя-

точна академія з незвичайно дібраною програмою. На прибраній естраді уміщено подарований для читальні донькою Покійного його портрет. Гостей і рідню сривитав щирими словами ком. Петро Салига. Хор з Блюдник у гарних народніх строях виконав удачно низку патріотичних пісень. Реферат про організаторську працю о. Й. Домбчевського та про його заслуги для села й повіту виголосив мец. д-р Юлій Олесницький зі Станиславова, як наочний свідок і учасник його праці. З гарно виголошених і влучно дібраних декламацій найбільш зворушлива була декламація малої Ганусі з діточого садка. Зворушені до сліз син і донька Покійного (адвокат Роман Домбчевський зі Стрия і дир. Олександра Домбчевська зі Львова) в щирих словах дякували о. пароховi, комітетові і громадянам Викторова, що не жалували ані труду ані коштів на влаштування величавого свята, якого не постидалась би і столиця та зазначили, що свято це звязало їх ще більше з селянами в одну рідню та загріло до спільної праці для народнього добра. Свято, закінчене нац. гимном, полишило на учасниках незатерте враження. Вечером дав місцевий аматорський гурток виставу „Зрадника", картину з часів визвольних війн гетьмана Мазепи. Річ доволі трудна, та тут аматори виявили стільки зрозуміння і таланту, що моглиб сміло виступати і на великій сцені. На перше місце вибивалися: Ст. Петро Салига, Пилип Панчишин, Дмитро Олійник і Гринь Чорній. Саля була заповнена. Так закінчився святочний день. Годиться зазначити, що Викторів, лишений по смерти о. Домбчевського на цілих 25 літ без проводу, не загинув, а навпаки: покоління, виховане Покійним на свідомих громадян вело дальше освітньо-економічну працю, удержувало і розвивало заложені ним установи, не ждучи ні від кого поміч. Взірцем тихого народнього робітника може послужити б. студент унів. Семен Салига, який ціле своє життя посвятив праці для рідного села. І що лиш по 25 роках дух покійного провідника воскрес в особі о. Базилевича, який підняв дальшу працю для села і зазначив це в короткім часі заснуванням діточого садка й діточої бібліотеки, а працю економічну закладанням садів, бо за його почином посадили селяни цієї осени понад 4.000 щеп. Величаве свято, яке там відбулось, повинно бути і для нового душпастиря заохотою до дальших трудів для вдячного села, яке при спільній праці повинно здобути перше місце в повіті. Стопонська.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

✝ **Іларіон Лисецький**, директор „Центрального Союзу Кооператив“ і б. заст. прав. комісаря Народнього Дому у Львові, помер 20. ц. м. в 63 р. життя. Покійник, хоча причислявся до москвофільського табору, брав як один з начальних Народньої Торговлі в Перемишлі живу участь у народньому житті. Як добрий тенор співав у хорі „Бояна“ та брав участь в аматорських виставах, між іншими в „Наталці Полтавці“. Важнішу ролю відограв як основник і член дирекції „Спілки для господарства й торговлі“ в Перемишлі, а пізніше Синдикату „Сільського Господаря“ у Львові. По еміграції в рр. 1915—1919 вернувся до Львова, де занявся організацією економічного життя в москвофільському таборі і став директором „Центрального Союзу Кооператив“. Позатим був свого часу заст. комісаря Народнього Дому. В останніх роках він безпощадну боротьбу з к...ю господаркою в тій установі, м. ін. також на судовій салі. В. Й. П.!

З кіна.

Кіно „Атлянтік“: „Кінг-Конг“.

Суто американська реклама цієї фільми називає її „8-им чудом світа“. Так реклямують фільмові підприємці, що виступають у цій фільмі, приповелий ними небувалий зразок передісторичного горила. Цього горилю віднайшли буцім-то тепер, на невідкритому досі острові біля Суматри, де зберіглись ще дінозаври та інші передпотопні велитні. Фільма ця використала догенне технічні кінові можливості: глядач має повну ілюзію, що передпотопні велитні дійсно живі борються перед його очима. „Кінг-Конг“ це назва того ... фантастичного предка, що вміє напів людською зручністю перемагати потвори більші за нього. Зрештою сам сюжет фільми неоригінальний; як в усіх цього роду видовищах іде тут про молоду жінку, що попадає в руки дикунів і мавпи... на те, щоб її можна чудесно спасти. Змагання потвор справді наводить жах і зроблене дуже зручно.

СПОРТ.

ОГНІСКО — УКРАЇНА 3:0 (2:0).

Виступ „України“ в Ярославі закінчився її програною. Дружина чорно-червоних грала значно слабше, як у минулих тижнях. Ще найліпша була оборона Сарегота-Олійник, головно цей останній заслуговує на окреме признання за свою тверду і жертвенну гру. В помочі найліпший Цимбала; Кішка станув до змагань ще не зовсім здоров, але робив, що міг; Підлісецький проти... витий. В нападі працював лише один Воробець, решта грала дуже слабо, просто боялася противників. „Огніско“ технічні браки надробляло брутальністю. Найліпший був лівий лучник Януш.

Вже у 10 хв. розбитий воротар Бутель сходить з грища, якого заступає резервовий Микитин. Противник має перевагу і добуває у 30 хв. з карного перші ворота, а за пять хвилин другі ворота добуває головкою лівий лучник з подання правого крайника. В 4 хв. по зміні піль вже є 3:0 для „Огніска“. „Україна“ тепер грає ліпше і має перевагу, але напад не вміє стріляти ... до порожних воріт (Магоцький). Під кінець „Огніско“ має знову перевагу, але вислід не змінюється.

Судіював п. Саварин. Видців до 2.000.

По цих змаганнях „Україна“ закінчила свої розгривки за вхід до Окружної Ліги, здобувши 25 пунктів і відношення воріт 54:40. Місце в згаданій Лізі, як ми вже повідомляли, має українська дружина запевнене.

ЧИ ВИ СПОВНИЛИ ВЖЕ СВІЙ ОБОВЯЗОК СУПРОТИ УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ? ПАМЯТАЙТЕ ПРО ВАШУ ПОСТАНОВУ ЗАПЛАТИТИ В МІСЯЦІ ЖОВТНІ Ц. Р. УСІ ЗАЛЕГЛОСТИ ТА ПРИСЛАТИ ПЕРЕДПЛАТУ.

БУДАПЕШТ. ІТАЛІЯ — МАДЯРЩИНА 1:0 (1:0).

Змагання за чашу середущої Европи, розграні в Будапешті, закінчились перемогою італійської репрезентації.

КАРНЕРА ПЕРЕМІГ НА ПУНКТИ ПАОЛІНО УТСКУДУМ.

Боксерський меч за мистецтво світа між ваги тяжкої італійським великаном Прімо Карнерою та еспанцем Паоліно Утскудум, що відбувся 22. ц. м. в Римі у великому стадіоні, закінчився по незвичайно завзятій боротьбі перемогою Карнери на пункти. Про завзятість боротьби свідчить факт, що в 9 рунді Карнера звихнув руку, а проте боровся далі і в 15 рунді признали йому перемогу на пункти. Карнера по вчорашній перемозі лишається й дальше мистцем світу. Видців 40.000.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.
Вівторок, 24. X. год. 7.30 веч. „Бахантки“.

Театр Ріжнородностей.
Вівторок, 24. X. год. 7.30 веч. „Дика бжола“.

Кіна.

АДРІЯ: „Хатина дядька Томи“.
АПОЛЬО: „Кавказькі ночі“.
АТЛЯНТИК: „Кінг-Конг“.
ВАНДА: „Москва без маски“.
КАСІНО: „Осміх щастя“.
КОПЕРНИК: „Пісня над піснями“ (Марлена Дітрих).
КОЛІСЕЙ: „Дочка Сходу“ та ревія „Останній карнавал“.
МАРУСЕНЬКА: „Онкель Мозес“ (Шалом Аш).
МІРАЖ: „Виклята жінка“, „Ціх комедія сердець“.
МУЗА: „Мата Гарі“ (Грета Гарбо, Рамон Новаро).
ПАЛЯС: „12 крісел“ (Власта Буріан, Дюнал).
ПАН: „Мадярська рапсодія“.
ПАСАЖ: „Золото чортівського провалля“ (Боб Костер), „Мистець боксу — це я“ (Біллі Солівен).
СТИЛЕВЕ: „Королева скорости“ та ревія „Веселий сторган“.
ХИМЕРА: „Її Княжа Величність“ (із Ліліян Гарвей).
УТІХА: „Поручник маринарки“ та ревія.

Закордонне радіо.

Вівторок, 24. жовтня 1933.

Кенігсберг (217.1) 17.00 Музика, спів; **Мілано** (331.5) 17.10 Музика; **Рим** (441.2) 17.15, 20.45 Концерт; **Прага** (488.6) 19.25 Хор, 19.55 Військ. орхестра; **Відень** (517.2) 21.00 Дуети кохання з Вагнерових опер; **Будапешт** (550.5) 17.00 Циг. музика; **Харків** (937.5) 8.30 Гармонія, 9.00, 19.00 Концерт, 13.50 Німецькі пісні й танці, 15.00 Камер. музика, 16.20 Популярна музика, оповідання, 18.30 Вийми з ком. опер.

Середа, 25. жовтня 1933.

Мор. Острава (263.8) 17.05 Концерт військової орхестри, 20.00 Веселий вечір; **Братислава** (279.3) 10.10 Концерт; **Бреслав** (325) 17.40 Нар. пісні; **Мілано** (331.4) 17.10 Вокальний концерт, 21.00 „Донна Люмбарта“ оп. Чіконьї, 22.00 „Джанні Скікі“ оп. Пуччіні; **Брно** (342.1) 20.35 „Оповідання ліса“ (концерт); **Рим** (441.2) 20.45 „Гарна Олена“ оп. Офенбаха; **Беромінстер** (459.4) 19.30 „Вільний стрілець“ оп. Вебера; **Прага** (488.6) 19.25 „Наші...“ хор Градчинського, 21.25 Бетховена сонати; **Відень** (517.2) 17.15 Спів фортепян, 20.35 Симф. концерт; **Мінхен** (532.9) 18.05 Спів; **Харків** (937.5) 8.30 Концерт для дітей, 9.00, 18.30 Концерт, 13.50 Музика, пісні, 15.00 Популярні увертюри, арії.

Львівське радіо.

Вівторок, 24. жовтня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.05 Легка музика (з грам. плит); 12.30 Полудневий денник; 12.35 Метеор. вістки; 12.38 Балетова музика (з грам. плит); 15.30 Господарські вістки; 15.40 Легка й джезова музика; 16.25 Збіжева біржа; 16.28 На службі милосердя; 16.40 Грамофон; 16.45 Серед книжок; 16.55 Фортепян; 17.30 Оп. арії (Врага, бас); 18.00 „Імпресіонізм, нова теорія барв і світла“; 18.20 Концерт (Рамо-Куперен); 19.00 Про Евріпідові „Бахантки“; 19.15 Всячина; 19.25 Фейлетон; 19.45 Веч. денник; 20.00 З нових оперет і ревій; 21.00 „В пошуканні праці“; 21.15 Легка музика; 22.00 Спортові вістки; 22.10 Танкова музика; 23.05 Найкращі твори з грам. плит.

Середа, 25. жовтня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 11.45 Комунікати, грамофон; 12.05, 12.38 Ревія й театр (грам. плити); 12.30 Полудневий денник; 12.35 Метеорольог. вістки; 15.30 Господарські вістки; 15.40 Грамофон; 15.55 Фортепян; 16.10 Для дітей: „Голубка в суповім гнізді“; 16.40 Листи, програми; 16.55 Маловідомі симф. твори („Дон Кіхот“ Р. Штравса, з грам. плит); 18.00 „Світ вічної темряви“, 18.20 Пісоньки (хор Дана); 19.05 Всячина; 19.25 Машина й поезія; 20.00 Приємна година (пісоньки, гітара); 20.45 Від цісарської колиски до шафоту; 21.00 Солісти (фортепян, спів); 21.20 Фортепян; 22.00 Спортові вістки; 22.10 Відчит в есперанто: „Торунь і Коперник“; 22.30 Танкова музика; 23.05 Найгарніші твори з грам. плит.

—o—

БІРЖА.

ГРОШІ.

Банк Польський платив за доляр в понеділок 6.22 зол. У приватних оборотах 6.24—6.26.

По полудні доляр у приватних оборотах 6.13—6.14 зол.

На варшавській біржі в понеділок були такі курси: Льондон 28.45—28.50, Цюріх 170—172, Париж 34.88, Берлін 212.75, Амстердам 359.45, Нюйорк кабель 6.22, Нюйорк чеки не нотовані.

ПАСАЖ: „Острів тремтячих“ і хор севілерсів.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗА“.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 23. X.: масло пр. дек. зол. 2.90, молоко 10 сот., сметана 90 сот., яйця 4—4.10 зол. за копу. Тенденція на масло і сметану злагіднена, на молоко і яйця сильна.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“ Львів Ринок 10